

Slintačka a krívačka

Najčastejšie otázky

Čo je SLaK?

Slintačka a krívačka, alebo aj aftózna horúčka, je vysoko nákazlivé vírusové ochorenie zvierat. Postihuje najmä hovädzí dobytok, kozy, ovce, ošípané, ale aj voľne žijúcu raticovú zver a iné párnokopytníky.

Ide o novodobý vírus?

Vírus slintačky a krívačky je jedným z najmenších a najodolnejších známych živočíšnych vírusov, ktorý je známy už od roku 1898. Je mimoriadne stabilný a veľmi účinne sa šíri.

Ako sa prejavuje?

Inkubačnú dobu vírusu je 7 až 14 dní, u hovädzieho dobytku býva kratšia. Medzi prvé prejavy patrí pokles produkcie mlieka, potom zvýšená teplota, pľuzgier a afity v ústnej dutiny, ktoré spôsobujú slintanie. Pľuzgier a vredy sa objavujú aj v oblasti vemena a v oblasti paznechtu, teda „kopyta“, kde spôsobujú krívanie. Zvieratá v dôsledku bolesti strácajú chuť do jedla, hmotnosť a bývajú utiahnuté.

Musí mať každé vnímavé zviera príznaky?

Nie, ak sa však nachádza v blízkosti nakazených zvierat – v okruhu 3 km od ohniska nákazy, musí sa preventívne utraťiť. Zvieratá sú infekčné a šíria vírus ešte pred prepuknutím príznakov.

Je nákaza smrteľná?

Pre dospelých jedincov v dobrej kondícii nákaza nie je smrteľná, horšie sú na tom mláďatá. Keďže ide o vysoko nákazlivé ochorenie, chovy sa celé zlikvidujú, aby sa zabránilo ďalšiemu šíreniu.

Ako sa vírus prenáša?

Priamym kontaktom medzi infikovanými zvieratami, kontaminovaným krmivom, vodou, podstielkou, senom, kontaminovanými nástrojmi, oblečením a najmä obuvou personálu, kontaminovanými automobilmi a ich súčasťami. Vírus sa šíri aj vzduchom na desiatky kilometrov a je veľmi odolný, v prostredí prežíva veľmi dlho.

Čo je najčastejší spôsob prenosu?

Priamy kontakt medzi zvieratami, ale aj obuv personálu. Vírus je mimoriadne odolný a prežítiaschopný.

Šíri sa vírus aj vzduchom?

Vírus sa šíri aj vzduchom, vetrom, a to na desiatky kilometrov.

Prečo je nákaza taká nebezpečná?

Má extrémne ekonomické dopady, obnova chovov trvá roky.

Môže sa človek nakaziť slintačkou a krívačkou? Ak áno, ako?

Vo veľmi ojedinelých prípadoch sa môže vírusom nakaziť aj človek v závislosti od kondície jeho imunitného systému. Priebeh však býva mierny, takmer nebadateľný.

Môžu sa nakaziť psy, mačky, zajačiky, hydina?

Pre psov, mačky, kone, zajačiky či hydinu vírus slintačky a krívačky nepredstavuje zdravotné riziko.

Môže mať človek zdravotný problém ak by vypil mlieko od kravy nakazenej slintačkou a krívačkou? Ak áno, aký?

Čerstvé mlieko od kravy, ovce či kozy v akútnej fáze nákazy býva zrazené a chuťovo nevhodné na konzumáciu.

Chráni pasterizácia mlieka pred nákazou človeka?

Konzumácia tepelne ošetrovaného (pasterizovaného) mlieka **nepredstavuje zdravotné riziko**. Výrobky z pasterizovaného mlieka ako sú jogurt, sušené mlieko či dojčenská výživa sú bezpečné.

Mohol by človek ochoriť, ak zje mäso z takto nakazeného zvierat'a?

Konzumácia tepelne upraveného mäsa nepredstavuje pre človeka riziko.

Ničí vírus mráz?

Vírus je citlivý na teplo a kyslosť, mrazenie prežije. Počas zimy alebo chladnejších období dokonca prežíva dlhší čas ako v teple.

Je nebezpečné už len samotné priblíženie alebo dotyk takéhoto zvierat'a?

Pre vnímavé zviera áno, nákaza sa veľmi rýchlo a ľahko prenáša. Ľudia, psy či mačky sa nenakazia, nebezpečné sú pre vnímavé zvieratá, lebo môžu vírus prenášať.

Aké príznaky by mohol mať človek, na ktorého by tento vírus v nejakej forme (aspoň nepriamo) prešiel?

V absolútnej väčšine nákaza prejde bez povšimnutia, výnimočne vriedkami na jazyku a aftami na sliznici úst.

Aká je v takom prípade liečba?

Liečba spočíva len v tlmení príznakov, ktoré sú však minimálne, preto nie je potrebná.

Ak doma chovám domáce zviera nemám jesť mäso z neho ani piť jeho mlieko, keď je na Slovensku prítomná slintačka a krívačka?

Tepelná úprava mäsa a mlieka ničí vírus a zabezpečuje bezpečnosť potravín.

Je zakázaný prevoz všetkých zvierat? Nemôžem cestovať so psom?

V rámci mimoriadnych núdzových opatrení je zákaz premiestňovať vnímavé zvieratá – hovädzí dobytok, kozy, ovce a ošípané a iné párnokopytníky v rámci celej SR. Psy aj mačky cestovať môžu. Živé zvieratá sa však nemôžu premiestňovať cez hraničné priechody s Maďarskom.

Môžem ísť navštíviť so psom rodinu, ktorá býva pri epicentre nákazy?

Áno, hoci pre zastavenie šírenia vírusu je kľúčové minimalizovať pohyb.

Existuje očkovanie a slúži ako prevencia pred krívačkou a slintačkou?

Nie. Vakcína slúži len na zníženie vylučovania vírusu slintačky a krívačky u zvierat, ktoré už s vírusom prišli do kontaktu.

Prečo sa musia všetky vnímavé zvieratá utradiť?

Aby nákazu nešírili. Ide o vnímavé druhy zvierat v ohniskách nákazy ako aj v ďalších chovoch na základe posúdenia epizootologického rizika.

Môžu nákazu prenášať aj divo žijúce zvieratá?

Aj divo žijúce párnokopytníky – jelene, srnky či muflóny - bývajú prenášačmi vírusu, hoci im nespôsobuje vážnejšie zdravotné problémy. Aby vírus neroznášali, je podstatné ich v lesoch nevyrušovať.

Dá sa vstupovať na farmy – do chovov?

V ohniskách nákazy je úplný zákaz vstupu nepovolaných osôb, pričom všetky osoby, nástroje a automobily musia prejsť pred výjazdom prísne dezinfikované a prejsť aj dezinfekčnou bránou alebo brodom. Preventívny zákaz vstupu pre nepovolané osoby platí na všetky chovy vnímavých zvierat v rámci SR, zavreté musia byť aj ZOO, cirkusy a nesmú sa organizovať hromadné akcie zvierat.

Ako má vyzerat' dezinfekčný brod?

Dĺžka minimálne 5 m – aby sa v ňom obrátili aj veľké kolesá traktora a hĺbka cca 20 cm, ideálne na celú šírku vchodu. Ak nie je možný brod, pripúšťajú sa aj dezinfekčné pásy, dezinfekčné vane, prípadne dočasné brody – nepriepustná fólia s molitanom alebo vrstvou pilín nasiaknutými dezinfekčným prípravkom. Roztok je potrebné udržiavať v predpísanej koncentrácii za každého počasia.

Kto je zodpovedný za dezinfekciu v chove?

Chovateľ, ktorý predkladá aj potvrdenie o dezinfekcii.

Čím treba dezinfikovať?

Dezinfekčné prípravky/účinné látky a ich koncentrácia účinné na zničenie vírusu slintačky a krívačky:

- hydroxid sodný - NaOH (2%) („lúh“) Pozor žieravina. Pri príprave používajte ochranný gumený odev, rukavice a ochranné okuliare. UPOZORNENIE: Do vody vždy pridávajte lúh. Vodu nikdy nelejte do lúhu.
- uhličitan sodný (4%) (Na_2CO_3), tiež sóda na pranie,
- kyselina citrónová (0,2%),
- kyselina octová (2%),
- chlórnan sodný (3%) – napr. SAVO
- peroxymonosíran draselný/chlorid sodný (1 %) napr. Virkon S, Dexon Super (za mrazov s prídavkom 20% etylénglykolu, propylénglykolu, etylalkoholu)

oxid chloričitý.

Ďalšie komerčné schválené prípravky, ktorých účinnosť na SLAK bola preverená a sú odporúčané aj EU FMD nájdete na linku: [Defra-approved disinfectants | Disinfectants approved for statutory notifiable animal disease control in GB](#)

Prípadne aj prípravky s časovo klesajúcim účinkom:

- 10% Hydroxid vápenatý – hasené vápno $\text{Ca}(\text{OH})_2$ s prímiesou 2% hydroxidu sodného alebo Chloramínu v pomere 1:2 (v mrazoch s prídavkom soli) –
- 5% Chlórnan vápenatý – chlórové vápno $\text{Ca}(\text{ClO})_2$.
- Následné neškodné odstránenie produktu je potrebné vykonať v súlade s Kartou bezpečnostných údajov.

Kedy sa vyskytol vírus v Nemecku?

Dňa 10. januára 2025 Nemecko oficiálne oznámilo výskyt slintačky a krívačky (SLAK) u vodného byvola z farmy v spolkovej krajine Brandenbursko neďaleko Berlína. Išlo o malý chov (spolu 14 kusov zvierat) vo voľnom výbehu, pričom ide o prvý prípad SLAK v Nemecku od roku 1988.

Išlo v marci v Maďarsku o ten istý vírus?

Dňa 7. marca bol potvrdený výskyt slintačky a krívačky na farme v Maďarsku, 2,5 km od hraníc so Slovenskom. Kmeň vírusu je však iný, ako bol ten v Nemecku.

Kedy a ako sa vírus dostal k nám?

Prvý prípad slintačky a krívačky u nás potvrdili testy 21. marca 2025 na troch farmách na juhu Slovenska.

Ako sa vírus dostal do Maďarska a ak nám?

Prebieha epizootologické šetrenie, pričom akékoľvek závery sú nateraz predčasné.

Majú význam zákazy a nariadenia, ak sa vírus šíri vzduchom?

Ak sa budú striktne dodržiavať vydané nariadenia, bude to obrovská pomoc, aby sa nákaza nešírila ďalej. Pri každej nákaze zohráva disciplína najdôležitejšiu rolu. Jediným spôsobom boja proti nákaze je prísna karanténa, izolačné opatrenia a, bohužiaľ, aj utrácanie celých chovov.